Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2024/5658

2024 9 23

OLAF PRIEŽIŪROS KOMITETO 2023 M. VEIKLOS ATASKAITA

(C/2024/5658)

Komiteto nariai

Teresa ANJINHO
OLAF Priežiūros komiteto pirmininkė
Komiteto narė nuo 2022 m. rugsėjo 23 d.

Buvusi ombudsmeno pavaduotoja ir nepriklausoma žmogaus teisių ekspertė (Portugalija).

Dušan STERLE
Komiteto narys nuo 2022 m. kovo 28 d.

Buvęs Slovėnijos Respublikos biudžeto priežiūros biuro direktorius, Finansų ministerija (Slovėnija).

Marita SALGRĀVE
Komiteto narė nuo 2022 m. rugsėjo 23 d.

Buvusi Tarybos narė ir Aukščiausiosios audito institucijos audito direktorė (Latvija).

Buvusi Centrinės finansų ir sutarčių sudarymo agentūros (ESIF tarpinės institucijos) vykdomoji direktorė, Finansų ministerija (Latvija).

Angelo Maria QUAGLINI
Komiteto narys nuo 2022 m. rugsėjo 23 d.

Audito Rūmų teisėjas (Italija).

Thierry CRETIN
Komiteto narys nuo 2022 m. rugsėjo 9 d.

Buvęs Prancūzijos teisminių institucijų narys (ikiteisminio tyrimo teisėjas, generalinio prokuroro pavaduotojas, vyriausiasis prokuroras). Buvęs Europos Komisijos Teisingumo ir vartotojų reikalų GD ir Migracijos ir vidaus reikalų GD direktorius.

Įžanga

Po to, kai baigėsi po 2022 m. įvykdyto visiško Priežiūros komiteto atnaujinimo prasidėjęs prisitaikymo laikotarpis, 2023 m. Komitetas pradėjo išsamiai svarstyti savo darbo metodus ir darbo planą, savo prioritetus ir pagrindinės problemas, kurias reikės išspręsti per kadenciją. Tais metais Komitetas taip pat pradėjo tęstinį darbą, susijusį su peržiūrėtomis OLAF tyrimo procedūrų gairėmis, ir užbaigė svarbią pirmąją papildančių tyrimų, kuriuos OLAF atliko nuo Europos prokuratūros įkūrimo, analizę.

Po kelių Komiteto ir OLAF apsikeitimų nuomonėmis, kurie visada vyko konstruktyviai, 2023 m. lapkričio mėn. pagal OLAF reglamento 17 straipsnio 8 dalį OLAF generalinis direktorius oficialiai kreipėsi į Komitetą su prašymu pateikti savo pastabas dėl naujų tyrimo procedūrų gairių, kurias OLAF ketina priimti 2024 m. Komiteto nuomone, tyrimo procedūrų gairių peržiūra yra labai svarbi OLAF užduotis, nes ji turėtų padėti priimti atnaujintas, išsamias, aiškias ir visapusiškas gaires. Šiose gairėse turėtų būti atsižvelgta į visus pokyčius, įvykusius nuo dabartinių tyrimo procedūrų gairių priėmimo, į daugelį pastaraisiais metais Komiteto paskelbtų rekomendacijų ir į bendradarbiavimą su Europos prokuratūra platesnėje ES kovos su sukčiavimu struktūroje.

Be to, siekdamas geriau suprasti, kaip plėtojamas OLAF bendradarbiavimas su Europos prokuratūra, 2023 m. liepos mėn. Komitetas paprašė OLAF generalinio direktoriaus pateikti visų papildančių tyrimų, kuriuos OLAF pradėjo nuo Europos prokuratūros veiklos pradžios, sąrašą. Remdamasis 70 papildančių tyrimų, kuriuos OLAF atliko nuo 2021 m. birželio mėn., kai pradėjo veikti Europos prokuratūra, sąrašu, Komitetas 2023 m. gruodžio mėn. priėmė nuomonės projektą dėl OLAF papildančių tyrimų. Nuomonė buvo oficialiai priimta 2024 m. vasario mėn. Rengdamas šią nuomonę Komitetas pirmą kartą išsamiai išanalizavo daugiau kaip 40 užbaigtų OLAF papildančių tyrimų. Savo išvadose Komitetas teigiamai įvertino Europos prokuratūros ir OLAF nuoširdžias pastangas sėkmingai kovoti su sukčiavimu naudojantis nauju mechanizmu. Šių atvejų analizė parodė abiejų subjektų atsidavimą ir profesionalų požiūrį. Komitetas pateikė dvi rekomendacijas OLAF, kad bendradarbiaujant ir keičiantis informacija su Europos prokuratūra didėtų skaidrumas ir įsitvirtintų geroji administravimo praktika.

Atsižvelgdamas į tai, kad papildančio tyrimo sąvoka neabejotinai bus toliau plėtojama pagal OLAF sukauptą patirtį šioje srityje, Komitetas nusprendė toliau kasmet stebėti OLAF atliekamus papildančius tyrimus. Taip ES teisės aktų leidėjui ir suinteresuotiesiems subjektams siekiama suteikti daugiau įžvalgų apie papildančių tyrimų atlikimą ir jų, kaip svarbios dviejų pagrindinių ES kovos su sukčiavimu struktūros ramsčių bendradarbiavimo priemonės, vaidmenį. Šios įžvalgos bus vertingos atliekant būsimą Europos prokuratūros reglamento ir OLAF reglamento peržiūrą.

2023 m. gegužės mėn. Komitetas priėmė nuomonę Nr. 1/2023 dėl OLAF 2024 m. preliminaraus biudžeto. Komitetas žinojo, kad biudžetas parengtas atsižvelgiant į dabartinę 2021–2027 m. daugiametę finansinę programą ir Komisijos vykdomą griežtą visų administracinių išlaidų kontrolę. Atlikęs išsamią analizę ir pasikeitęs nuomonėmis su OLAF, Komitetas: i) priminė, kad siekiant išlaikyti aukštą OLAF veiksmingumo lygį, nepaprastai svarbu, kad ji turėtų pakankamai žmogiškųjų išteklių; ii) laikėsi nuomonės, kad preliminarus biudžetas atitinka jos deklaruotus poreikius, ir iii) visapusiškai pritarė OLAF prašymui skirti papildomų darbo vietų. Išreiškiant šią paramą visų pirma atsižvelgta į naujas OLAF pavestas strategines užduotis, pavyzdžiui, tyrimus ir operatyvinę pagalbą valstybėms narėms, susijusią su Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemone, operatyvinį bendradarbiavimą su Europos prokuratūra, procesinių garantijų kontrolieriui pateiktų skundų nagrinėjimą ir numatomą OLAF dalyvavimą dedant ilgalaikes pastangas atkurti Ukrainą.

Taip pat verta paminėti, kad 2023 m. Komitetas nuolat palaikė ryšius ir rengė susitikimus su ES institucijomis ir OLAF partneriais bei suinteresuotaisiais subjektais. Tai ne tik padėjo padidinti Komiteto matomumą, bet ir padėjo bendradarbiaujant padidinti informacijos srautą ir gauti daugiau grįžtamosios informacijos apie OLAF veiklą.

Galiausiai, narių vardu norėčiau padėkoti OLAF generaliniam direktoriui už atvirą ir nuoširdų bendradarbiavimą su Komitetu. Taip pat pripažįstu, kad sekretoriato nariai, vadovaujami jo vadovo, teikė Komitetui vertingą paramą, nors 2023 m. sekretoriatui labai trūko darbuotojų. Atsižvelgdamas į tai Komitetas pripažįsta, kad Komisijos generalinis sekretorius deda daug pastangų, siekdamas aprūpinti sekretoriatą reikiamus žmogiškaisiais ištekliais, būtinais tiek Komitetui, tiek procesinių garantijų kontrolieriui remti.

Teresa ANJINHO,

Priežiūros komiteto pirmininkė

Turinys

Puslapis

Įžanga 2

1. Glaustai apie Komitetą 5

2. Priežiūros komiteto vykdoma stebėsena 6

2.1 *OLAF biudžeto ir išteklių stebėsena. Nuomonė Nr. 1/2023 dėl OLAF 2024 m. preliminaraus biudžeto projekto* 6

2.2 *Nuomonės projektas dėl OLAF papildančių tyrimų ir Europos prokuratūros* 6

2.3 *OLAF tyrimų trukmės stebėsena* 7

2.3.1 *Ilgiau nei 12 mėnesių trunkančių tyrimų ataskaitos, kurias Komitetas gavo 2023 m.* 8

2.4 *Komiteto vykdoma OLAF pateiktų atskirų skundų stebėsena* 9

2.5 *OLAF tyrimo procedūrų gairių peržiūra* 10

3. Bendradarbiavimas 11

3.1. *Bendradarbiavimas su OLAF* 11

3.2. *Santykiai su suinteresuotaisiais subjektais* 11

4. Administravimas ir ištekliai 12

4.1. *Priežiūros komiteto darbo metodai* 12

4.2. *Sekretoriatas* 12

4.3. *Biudžeto klausimai* 12

1. **Glaustai apie Komitetą**

1. Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) Priežiūros komitetas (toliau – Komitetas) yra Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentu (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 ([1]) (toliau – OLAF reglamentas) įsteigta nepriklausoma institucija, kurios užduotis – stiprinti ir užtikrinti OLAF nepriklausomumą reguliariai stebint OLAF tyrimo funkcijos vykdymą.

2. Komitetą sudaro penki nepriklausomi išorės ekspertai (toliau – nariai), skiriami bendru Europos Parlamento, Tarybos ir Europos Komisijos susitarimu penkeriems metams ([2]). Nariai savo pareigas atlieka visiškai nepriklausomai ir negali gauti jokios valdžios institucijos arba ES institucijos, įstaigos, organo ar agentūros nurodymų ar jais vadovautis. Komitetui veiklą padeda vykdyti nuolat dirbantis sekretoriatas, kuris yra tiesiogiai pavaldus Komitetui ir veikia nepriklausomai nuo Komisijos, OLAF ar bet kurios kitos institucijos. Sekretoriatas atlieka svarbų vaidmenį sudarydamas palankesnes sąlygas Komitetui atlikti visas stebėsenos užduotis ir prisidėdamas prie jų vykdymo.

3. Atsižvelgiant į OLAF tyrimų pobūdį, kreiptis į ES teismus dėl OLAF generalinio direktoriaus sprendimo pradėti arba užbaigti tyrimą negalima ([3]). Tai reiškia, kad kartu su procesinių garantijų kontrolieriumi, kuris nagrinėja skundus prieš OLAF dėl procesinių garantijų ir tyrimams taikomų taisyklių ([4]) nesilaikymo, Komitetas atlieka labai svarbų vaidmenį kaip nepriklausoma institucija, kuriai pavesta prižiūrėti ir kontroliuoti, kaip OLAF atlieka savo tyrimus. Taigi Komitetas užima privilegijuotą padėtį, nes, atlikdamas stebėsenos funkciją, pateikia ES institucijoms įžvalgų apie OLAF darbą ir užtikrina, kad OLAF veiktų neviršydama teisės aktais jai suteiktų įgaliojimų ir vadovaudamasi taikomomis procesinėmis garantijomis.

4. Pagal OLAF reglamentą Komitetui pavestas trejopas vaidmuo: i) atlikti nuolatinę OLAF tyrimo funkcijos stebėseną, ii) padėti OLAF generaliniam direktoriui vykdyti pareigas ir iii) teikti ataskaitas ES institucijoms.

5. Konkrečiau, nuolat stebėdamas OLAF tyrimus, Komitetas siekia užtikrinti, kad:

   (i) į OLAF atliekamus tyrimus nebūtų kišamasi iš išorės;

   (ii) visi atitinkami generalinio direktoriaus sprendimai būtų priimami laikantis teisėtumo ir nešališkumo principų ir vadovaujantis Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija ir procesinėmis garantijomis ([5]).

6. Vykdydamas savo užduotis, Komitetas: i) teikia OLAF generaliniam direktoriui **nuomones** ir prireikus **rekomendacijas** dėl OLAF tyrimų veiklos, tyrimų trukmės ir išteklių, kurių OLAF reikia tiems tyrimams atlikti, ir ii) rengia **pastabas** dėl OLAF tyrimo procedūrų gairių projekto. Teikdamas savo nuomones ir rekomendacijas, Komitetas niekada nesikiša į vykdomų tyrimų eigą.

([1]) 2013 m. rugsėjo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 dėl Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) atliekamų tyrimų ir kuriuo panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1073/1999 ir Tarybos reglamentas (Euratomas) Nr. 1074/1999, (OL L 248, 2013 9 18, p. 1) su pakeitimais, padarytais Reglamentu (ES, Euratomas) 2016/2030 ir Reglamentu (ES, Euratomas) 2020/2223, 15 straipsnio 2 dalis. Jį galima rasti adresu https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:02013R0883-20210117.

([2]) Siekiant išsaugoti Komitete sukauptą patirtį, nariai keičiami pakaitomis, kaip numatyta OLAF reglamente.

([3]) Byla T-658/17, *Stichting Against Child Trafficking / Komisija*, ECLI:EU:T:2018:799.

([4]) Žr. OLAF reglamento 9a straipsnio 8 dalį.

([5]) https://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_en.pdf.

2. **Priežiūros komiteto vykdoma stebėsena**

2.1. ***OLAF biudžeto ir išteklių stebėsena. Nuomonė Nr. 1/2023 dėl OLAF 2024 m. preliminaraus biudžeto projekto***

7. OLAF Priežiūros komitetas kasmet priima nuomonę dėl OLAF preliminaraus biudžeto projekto, kad patikintų ES institucijas, jog biudžeto projekte atsižvelgiama į OLAF tyrimo funkcijos nepriklausomumą. Nuomonėje taip pat patikinama, kad OLAF turi pakankamai išteklių, kad galėtų užtikrinti veiksmingą ir efektyvų tarpinstitucinės kovos su sukčiavimu tarnybos darbą. Tada OLAF generalinis direktorius gali pateikti šią nuomonę ES biudžeto valdymo institucijoms ir biudžeto įvykdymą tvirtinančioms institucijoms.

8. 2023 m. gegužės 31 d. Komitetas paskelbė nuomonę Nr. 1/2023 dėl OLAF 2024 m. preliminaraus biudžeto projekto. Joje Komitetas nustatė, kad preliminarus OLAF biudžetas, padidintas 4,40 proc., atitinka Komisijos gaires dėl tolesnių taupymo priemonių. Vis dėlto Komitetas išreiškė susirūpinimą dėl šių priemonių poveikio OLAF žmogiškiesiems ištekliams ir pažymėjo, kad dėl didelio darbuotojų skaičiaus mažinimo OLAF gali netekti galimybės toliau samdyti kvalifikuotus ir specializuotus tyrimo ir turto susigrąžinimo srities darbuotojus. Komitetui svarbu, kad OLAF turėtų pakankamai žmogiškųjų išteklių, kurie leistų išlaikyti aukštą veiksmingumo lygį, visų pirma vykdant naujas užduotis, kurias OLAF pradėjo vykdyti pagal kelias strategines Europos Komisijos iniciatyvas. Šios iniciatyvos apima tyrimus ir operatyvinę pagalbą valstybėms narėms, susijusią su Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemone, teisinės valstybės sąlygų mechanizmu, bendradarbiavimu su Europos prokuratūra ir skundų procesinių garantijų kontrolieriui nagrinėjimu.

9. Komitetas taip pat pažymėjo, kad valstybės narės pritarė tam, kad Europos prokuratūros steigimas neturėtų jokio finansinio poveikio, todėl didžiausią finansinį poveikį, susijusį su žmogiškaisiais ištekliais, patyrė OLAF. Tikėtasi, kad OLAF iki 2023 m. sausio mėn. į Europos prokuratūrą perkels 16 papildomų darbo vietų (dalį iš 45 darbo vietų, skirtų perkelti į Europos prokuratūrą).

10. Šiomis aplinkybėmis ir išnagrinėjęs OLAF argumentus, kuriais grindžiamas prašymas skirti 16 papildomų darbo vietų, Komitetas pareiškė pritariantis šiam prašymui, atsižvelgdamas į naujas OLAF pavestas užduotis (Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė, Ukrainos priemonė, sankcijos ir skundai procesinių garantijų kontrolieriui). Kadangi 2023 m. OLAF jau buvo perkėlusi 16 savo darbo vietų į Europos prokuratūrą, OLAF prašymas dėl papildomų darbo vietų buvo vertinamas labiau kaip priemonė kompensuoti mažėjančius išteklius, o ne kaip grynasis jų didinimas.

2.2. ***Nuomonės projektas dėl OLAF papildančių tyrimų ir Europos prokuratūros***

11. Pagal OLAF reglamentą, OLAF gali papildyti Europos prokuratūros veiklą, siekdama „sudaryti palankesnes sąlygas patvirtinti atsargumo priemones arba finansinius, drausminius ar administracinius veiksmus“ ([6]).

12. Siekdamas geriau ir išsamiau suprasti bendrą sistemą, pagal kurią OLAF atlieka papildančius tyrimus, Komitetas 2023 m. liepos mėn. paprašė OLAF generalinio direktoriaus jam pateikti: i) visus papildančius tyrimus, kuriuos OLAF pradėjo priėmus Europos prokuratūros reglamentą, ir ii) informaciją apie tų tyrimų atlikimą. Remdamasis OLAF pateikta informacija, Komitetas 2023 m. rugsėjo 20 d. plenariniame posėdyje nusprendė pateikti nuomonę, kurioje būtų išsamiau išnagrinėta, kaip OLAF taikė atitinkamas teisės nuostatas dėl papildančių tyrimų ir bendradarbiavimo su Europos prokuratūra.

([6]) OLAF reglamento 12f straipsnis.

13. 2023 m. gruodžio mėn. Komitetas priėmė savo nuomonės projektą, kuris, gavus OLAF pastabas, buvo oficialiai priimtas 2024 m. vasario mėn ([7]). Komitetas išnagrinėjo 70 papildančių tyrimų, kuriuos OLAF atliko nuo 2021 m. birželio mėn. iki 2023 m. lapkričio mėn., ir daugiausia dėmesio skyrė baigtiems papildantiems tyrimams (42 atvejai).

14. Komitetas nagrinėjo: i) atitinkamų Europos deleguotųjų prokurorų ir OLAF tyrėjų bendradarbiavimo pobūdį ir mastą; ii) reguliarų informacijos srautą tarp abiejų šalių vykstant šiam procesui; iii) taikomų taisyklių ir darbo tvarkos susitarimo, dėl kurio susitarė OLAF ir Europos prokuratūra, nuostatų laikymąsi ir iv) papildančių tyrimų trukmę.

15. Viena iš pirmųjų Komiteto išvadų buvo ta, kad praktiškai, jei per išankstinius neoficialius informacijos mainus Europos prokuratūra būtų paprieštaravusi OLAF ketinimui pradėti papildantį tyrimą, OLAF nebūtų pateikusi oficialaus prašymo raštu šiuo klausimu. Todėl OLAF pasiūlymas ir Europos prokuratūros prieštaravimo jam priežastys nebūtų oficialiai užfiksuoti.

16. Todėl Komitetas mano, jog svarbu, kad OLAF, norėdama pradėti papildantį tyrimą, visada raštu pateiktų oficialų pasiūlymą (naudodama formas ir šablonus, dėl kurių jau susitarta su Europos prokuratūra). Taip užtikrinamas: a) skaidrumo principo laikymasis ir b) Komiteto atliekamos OLAF tyrimų funkcijos stebėsenos užduočių veiksmingumas.

17. Komitetas taip pat nustatė, kad 75 proc. baigtų bylų papildantis tyrimas truko mažiau nei vienus metus (vidutiniškai aštuonis mėnesius). Labai retais atvejais (10–20 proc.) jo trukmė viršijo vienus metus dėl objektyvių priežasčių, pavyzdžiui, dėl itin sudėtingo tiriamų klausimų pobūdžio, įskaitant didelį susijusių asmenų ir (arba) susijusių šalių skaičių.

18. Apibendrindamas Komitetas padarė išvadą, kad šis mechanizmas iki šiol veikė taip, kaip turėjo, ir ateityje duos daug vilčių teikiančius rezultatus. Komitetas teigiamai įvertino Europos prokuratūros ir OLAF (ir atitinkamai su šiomis bylomis susijusių Europos deleguotųjų prokurorų ir OLAF tyrėjų) pastangas sėkmingai kovoti su sukčiavimu naudojantis šiuo nauju mechanizmu.

19. Remdamasis minėtomis išvadomis, Komitetas pateikė OLAF šias dvi rekomendacijas: *pirmoji* – visada naudoti su Europos prokuratūra suderintas formas ir šablonus norint pateikti pasiūlymą pradėti papildantį tyrimą, net jei Europos prokuratūra jau neoficialiai informavo OLAF, kad ji tam prieštarautų. *Antroji* rekomendacija – užtikrinti, kad ši procedūra atsispindėtų ir OLAF tyrimo procedūrų gairėse.

20. Komitetas ir toliau kasmet stebės OLAF atliekamus papildančius tyrimus.

2.3. ***OLAF tyrimų trukmės stebėsena***

21. OLAF reglamento 7 straipsnio 8 dalyje reikalaujama, kad Komitetas atliktų kiekvieno tyrimo, kuris trunka ilgiau nei 12 mėnesių, analizę kiekvienu konkrečiu atveju, siekiant užtikrinti, kad OLAF tyrimai būtų atliekami nenutrūkstamai ir per tokį laikotarpį, kurio trukmė atitinka jų aplinkybes ir sudėtingumą.

22. Reguliariai stebėdamas OLAF tyrimų trukmę ir bet kokio nepagrįsto delsimo priežastis, Komitetas siekia patikrinti, ar nėra išorės ar vidaus kišimosi į nešališką tyrimo eigą. Ilgas tyrimas, kuris negali būti pagrįstas, gali turėti didelių neigiamų pasekmių: i) atitinkamo asmens procesinėms teisėms ir (arba) ii) tolesniems veiksmams po tyrimo. Stebėdamas tyrimų trukmę Komitetas taip pat patikrina, ar OLAF skirti žmogiškieji ir finansiniai ištekliai buvo panaudoti efektyviai.

([7]) Žr. nuomonę Nr. 1/2024 adresu https://supervisory-committee-olaf.europa.eu/document/download/9017a135-fe82-4471-84fc-eb7030379e3a_en?filename=Opinion%20on%20CI%20-%20non%20confidential%20v.pdf.

23. Komitetas daugelį metų ypatingą dėmesį skiria OLAF tyrimų tęstinumui ir trukmei. Pastaraisiais metais Komitetas išreiškė susirūpinimą dėl to, kad tyrimo procedūrų gairėse nėra aiškių ir išsamių nuostatų dėl OLAF tyrimų trukmės valdymo. Tokios taisyklės didina teisinį tikrumą, o jų nebuvimas gali pakenkti OLAF procedūrų skaidrumui, ypač susijusiems asmenims.

24. Kad galėtų tinkamai vykdyti OLAF reglamentu jam pavestas stebėsenos užduotis, Komitetas turi turėti galimybę laiku gauti naudingą, išsamią ir pakankamą informaciją. OLAF reglamento ([8]) naujo 15 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Komitetui turėtų būti suteikta galimybė susipažinti su visa OLAF informacija ir dokumentais, kurie, jo nuomone, yra būtini jo stebėsenos ir priežiūros užduotims atlikti.

25. Pagal dabartinius darbo tvarkos susitarimus, dėl kurių susitarė OLAF ir Komitetas ([9]), Komitetui suteikiama dalinė tiesioginė prieiga prie OLAF bylų valdymo sistemoje turimos ir užregistruotos bylų informacijos. Visų pirma pagal darbo tvarkos susitarimų 13 straipsnio 2 dalį Komitetas turi turėti visas galimybes susipažinti su pradėtais tyrimais, trunkančiais ilgiau nei 12 mėnesių.

26. Šiuo klausimu, kaip ir kiekvienais metais, Komitetas iš OLAF gavo informacijos apie ilgiau nei 12 mėnesių trunkančius tyrimus. Siekdamas geriau suprasti, kodėl tam tikri tyrimai trunka ilgai, 2022 m. pabaigoje Komitetas nusprendė daugiausia dėmesio skirti OLAF tyrimams, trunkantiems ilgiau nei 36 mėnesius. Šių bylų stebėsena tęsiama. Kartu Komitetas toliau svarsto, kaip geriausiai užtikrinti, kad jo vykdoma ilgiau nei 12 mėnesių trunkančių OLAF tyrimų stebėsena būtų kuo veiksmingesnė ir išsamesnė.

2.3.1. *Ilgiau nei 12 mėnesių trunkančių tyrimų ataskaitos, kurias Komitetas gavo 2023 m.*

27. OLAF reglamento ([10]) 7 straipsnio 8 dalyje reikalaujama, kad jeigu tyrimas negali būti baigtas per 12 mėnesių nuo jo pradžios, OLAF generalinis direktorius praėjus 12 mėnesių nuo tyrimo pradžios ir po to kas šešis mėnesius Priežiūros komitetui teiktų oficialias ataskaitas. Šiose ataskaitose OLAF nurodo priežastis, dėl kurių nebaigtas tyrimas ir, kai tikslinga ([11]), taisomąsias priemones, kurių turi būti imtasi tyrimui paspartinti, taip pat numatomą užbaigimo terminą.

28. 2023 m. Komitetas gavo 620 OLAF ataskaitų dėl 404 atskirų tyrimų, trunkančių ilgiau nei 12 mėnesių. 53,47 proc. bylų, apie kurias pranešta, buvo nagrinėjamos ilgiau nei 24 mėnesius (1 diagrama). OLAF vykdytų tyrimų klasifikavimas pagal sektorius pateiktas 2 diagramoje.

([8]) Su pakeitimais, padarytais Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentu (ES, Euratomas) 2020/2223 2020 m. gruodžio 23 d. kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 883/2013, kiek tai susiję su bendradarbiavimu su Europos prokuratūra ir Europos kovos su sukčiavimu tarnybos tyrimų veiksmingumu (OL L 437, 2020 12 28, p. 49).

([9]) OLAF ir OLAF Priežiūros komiteto darbo tvarkos susitarimai: https://supervisory-committee-olaf.europa.eu/system/files/2021-10/OLAF%20SC%20WA%20signed.pdf.pdf.

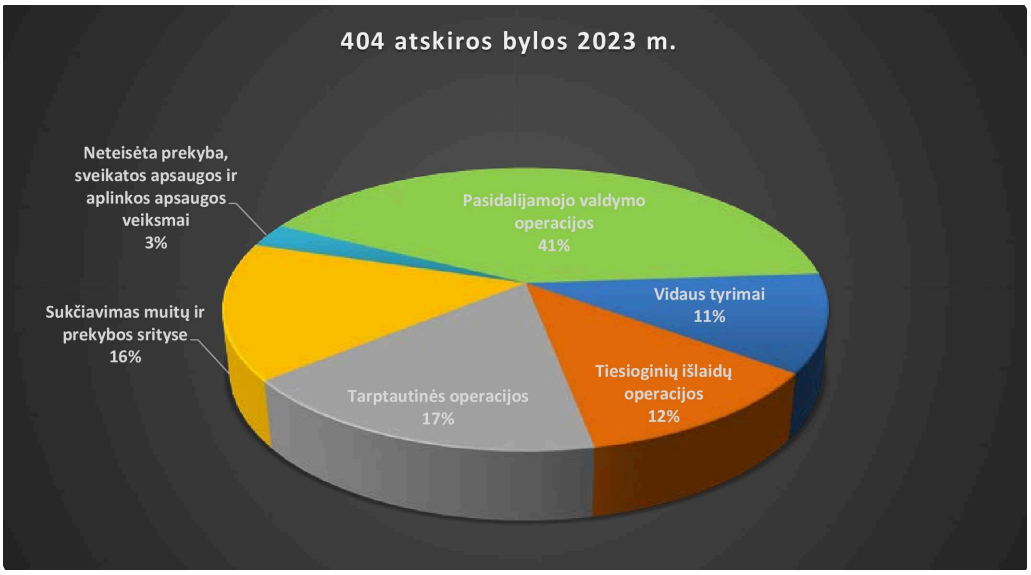
([10]) Reglamento (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 7 straipsnio 8 dalyje nustatyta: „Jei tyrimas negali būti baigtas per 12 mėnesių nuo jo pradžios, generalinis direktorius pasibaigus 12 mėnesių laikotarpiui ir po to kas šešis mėnesius Priežiūros komitetui teikia ataskaitas, kuriose nurodomos priežastys ir taisomosios priemonės, numatytos tyrimui paspartinti."

([11]) Iš dalies keičiančiu Reglamentu (ES, Euratomas) 2020/2223 OLAF reglamento 7 straipsnio 8 dalies tekstas papildytas žodžiais „kai tikslinga".

1 diagrama

2 diagrama

2.4. ***Komiteto vykdoma OLAF pateiktų atskirų skundų stebėsena***

29. Kaip ir kiekvienais metais, Komitetas gavo du kartus per metus teikiamas ataskaitas ir atitinkamus dokumentus, susijusius su OLAF nagrinėjamais atskirais skundais. 2023 m. generalinis direktorius informavo Komitetą, kad OLAF iš viso nagrinėjo tris skundus. Generalinis direktorius taip pat apžvelgė Europos ombudsmeno nagrinėtus skundus. OLAF suteikė automatinę prieigą prie atitinkamų bylų OLAF bylų valdymo sistemoje, į kurią įtraukti visi susiję dokumentai ir informacija ([12]). Komitetas daugiausia dėmesio skyrė trims skundams, kuriuos OLAF tiesiogiai nagrinėjo 2023 m. (vieną skundą pateikė liudytojas ir du skundus pateikė asmenys, susiję su OLAF tyrimais).

30. Pirmajame skunde, kurį pateikė liudytojas, skundo pateikėjas teigė, kad OLAF neatliko tyrimų per pagrįstą laikotarpį. Savo atsakyme skundo pateikėjui OLAF teigė, kad taikytinos taisyklės nebuvo pažeistos ir kad OLAF tyrimą vykdė nepertraukiamai ir per pagrįstą laikotarpį. Komitetas pažymi, kad OLAF pateikė pakankamai paaiškinimų, pagrindžiančių tyrimo trukmę. Visų pirma OLAF pabrėžė bylos sudėtingumą, konfidencialų dalyko pobūdį, surinktos informacijos apimtį ir daugybę atliktų tyrimų. Komitetas pažymi, kad tas pats liudytojas taip pat pateikė skundą Europos ombudsmenui dėl tyrimo trukmės ir kad ombudsmenas nerado pagrindo pradėti tyrimą dėl tariamai ilgos OLAF tyrimo trukmės.

([12]) Remiantis OLAF ir Priežiūros komiteto darbo tvarkos susitarimų 6 straipsnio 2 dalimi.

31. Antrajame skunde, kurį nagrinėjo OLAF, susijęs asmuo prašė OLAF pakeisti pagrindinį tyrėją, nes atliekant tyrimą jis buvo šališkas. Gavęs neigiamą OLAF atsakymą, susijęs asmuo pateikė skundą procesinių garantijų kontrolieriui. Šį klausimą šiuo metu nagrinėja kontrolierius.

32. Paskutiniajame skunde susijęs asmuo pateikė šiuos kaltinimus OLAF: i) OLAF pažeidė OLAF reglamento 9 straipsnio 4 dalį, nes iki tyrimo pabaigos nesuteikė galimybės skundo pateikėjui pateikti pastabas dėl su juo susijusių aplinkybių, ir ii) OLAF pažeidė OLAF reglamento 10 straipsnio 3b dalies, nes susijusiam asmeniui nesuteikė galimybės susipažinti su galutine bylos ataskaita. Remiantis OLAF reglamento 9 straipsnio 4 dalimi ir poreikiu išlaikyti tyrimo konfidencialumą, generalinis direktorius nusprendė, kad susijusio asmens bus paprašyta vėliau pareikšti pastabas dėl aplinkybių santraukos (teisė būti išklausytam). Komitetas pažymi, kad OLAF veikė pagal galiojančias taisykles ir procedūras, o OLAF sprendimas buvo pagrįstas būtinybe išlaikyti tyrimo konfidencialumą.

33. Komitetas taip pat pažymi, kad visų minėtų skundų atveju OLAF pateikė pakankamus paaiškinimus visiems skundo pateikėjams ir veikė pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 41 straipsnio 2 dalies c punkte numatytą „administracijos pareigą pagrįsti savo sprendimus“.

2.5. ***OLAF tyrimo procedūrų gairių peržiūra***

34. Priėmus Reglamentą (ES, Euratomas) 2020/2223, kuriuo iš dalies pakeistas (peržiūrėtas) OLAF reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 883/2013, OLAF, siekdama sukurti aiškią ir nuoseklią visos tyrimų, paramos ir koordinavimo veiklos sistemą, turėjo iš dalies pakeisti galiojančias tyrimo procedūrų gaires, kad perkeltų naujas reglamento nuostatas į naujas vidaus gaires. OLAF paaiškino Komitetui, kad šis peržiūros procesas vyko dviem atskirais etapais.

35. Pirmuoju etapu peržiūra apėmė tik tai, kas tikrai būtina siekiant suderinti tyrimo procedūrų gaires su Reglamentu (ES, Euratomas) 2020/2223 padarytais pakeitimais ir Europos prokuratūros veiklos pradžia. Tas etapas baigtas ir 2021 m. spalio 11 d. įsigaliojo naujos tyrimo procedūrų gairės. 2022 m. rugpjūčio 17 d. pastabose OLAF generaliniam direktoriui dėl tyrimo procedūrų gairių peržiūros Komitetas aiškiai nurodė, kad nuomonę dėl peržiūrėtų tyrimo procedūrų gairių jis pateiks tik tada, kai bus užbaigtas antrasis peržiūros proceso etapas ([13]).

36. 2023 m. birželio mėn. pabaigoje OLAF baigė antrąjį peržiūros etapą, o tada tyrimo procedūrų gairių projektas buvo pateiktas Priežiūros komitetui, kad šis pateiktų oficialias pastabas ([14]). Vykstant šioms oficialioms konsultacijoms, ataskaitinio laikotarpio pradžioje OLAF ir Komitetas konstruktyviai keitėsi nuomonėmis. Šio bendravimo tikslas – suteikti galimybę Komitetui padėti OLAF generaliniam direktoriui vykdyti pareigas ([15]).

37. Po šio pasikeitimo nuomonėmis Komitetas ir OLAF surengė keletą susitikimų ir toliau kalbėjosi apie būsimų tyrimo procedūrų gairių turinį. Komitetas išsamiai išnagrinėjo kai kurias konkrečias nuostatas ir 2023 m. liepos 28 d. nusiuntė OLAF generaliniam direktoriui raštą su preliminaria nuomone dėl kai kurių svarbių klausimų, įskaitant tai, kiek išsamiai turėtų būti išdėstytos tyrimo procedūrų gairės ir kokia turėtų būti jų struktūra.

38. 2023 m. lapkričio 24 d. OLAF pateikė peržiūrėtą galutinę tyrimo procedūrų gairių projekto versiją. 2024 m. Komitetas ketina pateikti savo pastabas dėl tyrimo procedūrų gairių projekto.

([13]) OLAF reglamento 17 straipsnio 8 dalies paskutinis sakinys.

([14]) Komiteto pastabos dėl naujųjų tyrimo procedūrų gairių projekto bus pateiktos Komiteto nuomonės projekte, kuris bus priimtas artimiausiomis savaitėmis.

([15]) Žr. OLAF reglamento 37 konstatuojamąją dalį.

3. **Bendradarbiavimas**

3.1. ***Bendradarbiavimas su OLAF***

39. 2023 m. Komitetas, palaikydamas atvirą ir prasmingą dialogą su OLAF generaliniu direktoriumi, toliau produktyviai bendradarbiavo su OLAF.

40. Komitetas toliau į reguliariai kas mėnesį rengiamus posėdžius kvietė OLAF generalinį direktorių ir darbuotojus, kad su jais galėtų aptarti Komiteto ir OLAF darbui svarbius klausimus bei gauti su jais susijusios informacijos. Komiteto nariai ir sekretoriatas, rengdamiesi Komiteto darbui, taip pat surengė oficialius ir neoficialius susitikimus su OLAF vadovais ir darbuotojais.

41. Šiuose susitikimuose ir pokalbiuose OLAF informavo Komitetą apie įvairias kliūtis, su kuriomis ji susiduria atlikdama tyrimus, susijusius su tam tikrų institucijų nariais, ir tyrimus dėl įtariamo priekabiavimo ES institucijose, įstaigose, tarnybose ir agentūrose. Komitetas nusprendė išnagrinėti šiuos du klausimus ir 2024 m. pateiks nuomonę dėl jų abiejų.

42. Pagal OLAF reglamentą ir nusistovėjusią darbo praktiką OLAF Komitetui pateikė šias ataskaitas: i) ataskaitas dėl ilgiau nei 12 mėnesių trunkančių tyrimų; ii) ataskaitas dėl rekomendacijų, kurias OLAF pateikė nuo 2013 m. spalio 1 d. ir į kurias nebuvo atsižvelgta bei dėl kurių OLAF per 2022 m. metinę stebėseną gavo atitinkamų valdžios institucijų atsakymus, kuriuos Komitetas gavo 2023 m. birželio 8 d.; iii) ataskaitas dėl OLAF pateiktų skundų dėl procesinių garantijų OLAF vykdomuose tyrimuose; iv) ataskaitas dėl atvejų, kai informacija buvo perduota nacionalinėms teisminėms institucijoms, ir v) ataskaitas dėl atidėjimų pagal OLAF reglamento 4 straipsnio 6 dalį.

3.2. ***Santykiai su suinteresuotaisiais subjektais***

43. Komitetas yra atskaitingas jo narius paskyrusioms institucijoms, taip pat yra dialogo su ES institucijomis partneris. Komitetas atsiskaito ES institucijoms už savo veiklą, gali jų prašymu skelbti nuomones, rengia ataskaitas tyrimų klausimais ir politiniu lygmeniu su jomis keičiasi nuomonėmis ([16]).

44. Komitetas mano, kad svarbu nuolat palaikyti ryšius su ES institucijomis, OLAF partneriais ir suinteresuotaisiais subjektais, kad būtų pagerintas informacijos srautas ir gauta grįžtamoji informacija apie OLAF veiklą. Komitetas ir jo sekretoriatas nuolat palaikė ryšius su: i) už biudžetą ir administravimą atsakingu Komisijos nariu, kuris yra atsakingas už OLAF (dalyvavo 2023 m. gegužės 16 d. Komiteto plenariniame posėdyje); ii) Komisijos generaliniu sekretoriumi (dalyvavo 2023 m. lapkričio 14 d. Komiteto plenariniame posėdyje); iii) Europos Parlamento Biudžeto kontrolės komitetu (CONT) (2023 m. birželio 27 d. pirmininkas pristatė Komiteto 2022 m. metinę ataskaitą, o 2023 m. rugsėjo 20 d. – visus Priežiūros komiteto narius) ir iv) Tarybos kovos su sukčiavimu darbo grupėmis (GAF) (2023 m. birželio 21 d. pirmininkas pristatė 2022 m. metinę ataskaitą). Kovos su sukčiavimu koordinavimo tarnybos (AFCOS) pranešėjas aktyviai dalyvavo 2023 m. spalio 18–19 d. Vilniuje (Lietuva) vykusiame 10-ajame AFCOS susitikime.

45. Procesinių garantijų kontrolierė buvo pakviesta į 2023 m. rugsėjo 21 d. vykusį Komiteto plenarinį posėdį, kuriame ji pristatė savo 2022 m. veiklos ataskaitą.

([16]) Reglamento (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 15 straipsnio 1 dalis: „Priežiūros komitetas generaliniam direktoriui teikia nuomones, atitinkamais atvejais ir rekomendacijas, dėl, *inter alia*, išteklių, reikalingų Tarnybos tyrimo funkcijai atlikti, Tarnybos tyrimų prioritetų ir tyrimų trukmės. Tas nuomones jis gali teikti savo iniciatyva, generalinio direktoriaus prašymu arba **institucijos, įstaigos, organo ar agentūros prašymu**, tačiau į atliekamų tyrimų eigą nesikiša. […]
[…] Institucijoms, įstaigoms, organams ar agentūroms pateikiama nuomonių, pateiktų pagal trečią pastraipą, kopija.“

46. 2023 m. spalio 25 d. Komitetas taip pat dalyvavo kasmetiniame susitikime, kuriame įvairios institucijos keičiasi nuomonėmis apie OLAF. Komitetas aktyviai dalyvavo šiame posėdyje, visų pirma pabrėždamas, kad svarbu užtikrinti glaudų OLAF ir Europos prokuratūros, Eurojusto, Europolo ir Europos Audito Rūmų bendradarbiavimą. Komitetas pabrėžė, kad šis bendradarbiavimas yra esminis kovos su sukčiavimu, susijusiu su ES finansiniais interesais Ukrainoje, ir ES jau taikomų sankcijų trečiosioms šalims veiksmingumo elementas.

47. Komitetas toliau padėjo Komisijai vykdant OLAF vyresniųjų pareigūnų skyrimo atrankos procedūras. Jo nariai taip pat dalyvavo Komisijos Paskyrimų patariamojo komiteto posėdžiuose.

4. **Administravimas ir ištekliai**

4.1. ***Priežiūros komiteto darbo metodai***

48. 2023 m. Komitetas surengė 12 plenarinių posėdžių, kurie buvo mišrūs arba vyko vien internetu ([17]). Kiekvienu nagrinėjamu svarbiu klausimu Komitetas skirdavo pranešėją. Pranešėjai kartu su Komiteto sekretoriatu rengdavo plenariniuose posėdžiuose numatomų aptarti pranešimų projektus. Komiteto pirmininkas, pranešėjai ir sekretoriato darbuotojai taip pat rengė reguliarius posėdžius konkretiems klausimams spręsti.

4.2. ***Sekretoriatas***

49. 2023 m. sekretoriatas toliau padėjo Komiteto nariams vykdyti savo pareigas ir taip padėjo stiprinti OLAF nepriklausomumą. 2023 m. lapkričio mėn. Komitetas apsikeitė nuomonėmis su generaliniu sekretoriumi dėl išteklių trūkumo sekretoriate. Šie ištekliai reikalingi tiek Priežiūros komitetui, tiek procesinių garantijų kontrolieriui remti ir būtinam abiejų įstaigų užduočių atskyrimui išsaugoti. Komitetas pabrėžė, kad jo gebėjimui vykdyti savo užduotis 2023 m. labai pakenkė darbuotojų trūkumas sekretoriate, kuris taip pat dalyvauja užtikrinant, kad būtų laikomasi procesinių garantijų kontrolieriui nustatytų terminų, per kuriuos turi būti išnagrinėti skundai dėl OLAF. Todėl Komitetas paragino generalinį sekretorių priimti ir įgyvendinti būtinas organizacines priemones, kuriomis būtų užtikrinta, kad sekretoriatas turėtų pakankamai žmogiškųjų išteklių, padedančių Komitetui atlikti savo vaidmenį. 2023 m. sekretoriatas, kaip ir visa Komisija, toliau dirbo mišriu režimu, derindamas darbą vietoje ir nuotolinį darbą, ir įgyvendino darbo programą, dėl kurios susitarta su Priežiūros komitetu.

50. Sekretoriatas administraciniu požiūriu tebėra (nuo 2017 m. kovo mėn.) prijungtas prie Europos Komisijos Individualių išmokų administravimo ir mokėjimo biuro (PMO), nors jis yra įsikūręs atskiroje saugumo zonoje OLAF patalpose. Priežiūros komitetas praeityje daug kartų išreiškė abejonių dėl to, ar jo sekretoriato mišrus prijungimas prie PMO yra tinkamiausias.

51. Komitetas pakartoja savo nuomonę, kad, atsižvelgiant į kasdienį sekretoriato ir OLAF darbuotojų bendravimą vykdant Komiteto nuolatinės stebėsenos užduotis, tinkamoje vietoje OLAF saugumo zonoje sekretoriatas galėtų dirbti veiksmingiau.

4.3. ***Biudžeto klausimai***

52. 2023 m. Komiteto biudžetas buvo 200 000 EUR. Iki 2023 m. pabaigos faktiškai išmokėta 179 241,67 EUR, t. y. maždaug 90 proc. visos sumos.

53. Už išlaidas atsakingas perdeleguotasis leidimus suteikiantis pareigūnas yra PMO direktorius.

([17]) 2023 m. sausio–gruodžio mėn.